İşkencelere son vermenin yolu faşizmi yıkmaktan geçer!

Karkeren Hemû Welatan Yekbin !

PÊŞENG

BO ŞOREŞ

25 OCAK 1986

SAYI : 38

ORGANA KOMİTA MERKEZİ YA PARTİYA PÊŞENG A KARKERÎ KURDISTAN

SBKP GENEL SEKRETERİ M. GORBAÇOV:

«21.Yüzyıla Atom Silahlarından Arınmış Olarak Girmek Olanaklıdır»

İnsanlığın 2000 yılına atom silahlarından arındırılmış olarak girmesinin olanaklı olduğunu SBKP Genel Sekreteri M.Gorbaçov 16 Ocak 1986 tarihinde yaptığı bir açıklamasında gösterdi ve onun içindetant ve eşit güvenlik prensibine dayanan bir program sundu.

M.Gorbaçov'un önerdiği bu barış programı gelişmeleri objektiv gören ve anti-komünist önyargıların esiri olmayan tüm güçlerin sempati ve onayını buldu. Öyle ki ABD başkanı R.Reagan ve Teacher'den Kohl'e kadar uzanan gerici silahlanma yanlısı çevreler bile eskisi gibi "propaganda"deyip geçemediler ve bu önerileri değerlendireceklerini açıkladılar.

M.Gorbaçov'un önerdiği program üç aşamalıdır:

Birinci aşama: İlk beş-sekiz yılda Sovyetler ve ABD biribirlerinin topraklarına ulaşan nükleer silahlarının yarısını azaltacaktır. Geriye kalan nükleer taşıyıcılar için ancak 6000'i geçmeyen sayıda patlayıcı başlık bulundurulabilecek.

Gorbaçov, bu ilk adımın atılabilmesi için ABD ve Sovyetler Birliği'nin uzay silahlarının geliştirilmesi , denenmesi ve yerleştirilmesi çalışmalarından vazgeçmelerini bir koşul olarak getiriyor. Çünkü bir taraftan nükleer stratejik silahlar yok edilirken diğer taraftan daha mükemmellerinin üretilmesi bir ilerleme sayılmaz.

Öneriye göre;bu ilk aşamada Sovyetler Birliği ve ABD, Avrupa'daki tüm füzelerini-balestik ve kanatlı füzeler dahil -tahrip ederek böylece ilk olarak Avrupa kıtası nükleer silahlardan temizlenmeye başlanacaktır. Bununla birlikte ABD'nin stratejik ve orta menzinli füzelerini başka ülkelere yerleştirmemeyi, Fransa ve İngiltere'nin aynı nitelikli nükleer güçlerini artırmamayı kabul etmeleri gerekir.

Gorbaçov, yine bu ilk aşamada ABD ve Sovyetler Birliği'nin nükleer denemelerini dondurmasını zorunlu görüyor, iki taraftan diğer devletlere çağrı yaparak, bu maratona katılmalarını istiyor.

İkinci aşama: Gorbaçov, bu aşamanın en geç 1990 yılında başlamasını ve beş veya yedi yılda bitmesini öneriyor.

Bu aşamaya diğer nükleer güce sahip devletler de katılmalıdır.

Devamı s. 2'de

EE-8 Sahra Telefonu

Bir insanlık suçu olan işkence, sömürüye dayanan baskının var olduğu her ülkede, öteden beri şu veya bu biçimde uygulanan bir sindirme ve imha yöntemidir. Türkiye'de, sömürgeci-faşist diktötürlüğün yönetime el koymasından sonra işkence, daha sistemli bir hal alarak, başta ilerici ve yurtseverler olmak üzere tüm halk kitleleri üzerinde bir sindirme ve yok etme aracı olarak azğınca sürdürülüyor.

Diktatörlük, sömürü ve talana dayanan kanlı rejiminin gerçek niteliği kitleler nezdinde de ortaya çıktıkça daha bir saldırganlaşmakta ve baskı cenderesini daha bir sıkıştırmaktadır. O, giderek kitleselleşen muhalefetin örgütlü bir çıkışa dönüşmemesi ve öncüsüyle bütünleşmemesi için en insanlık dışı uygulamalardan dahi çekinmeyeceğini göstermektedir. Her türlü yalanlamaya rağmen, sömürü ve zulme hayır diyen onbinlerin geçen bu kısa süre içinde işkenceden geçirildiği, resmi kayıtlara geçmeyen veya farklı nedenlere dayandırılan katletme olayları hariç, 113 kişinin işkenceyle öldürüldüğü belirlenmiş durumdadır. Devlet terörü ve işkenceyi yaygınlaştıracak yeni polis örgütlenmelerinin kurulması, işkencehanelerin daha fazla can alacağını göstermektedir. Tüm bunlara karşın iç ve dış demokratik kamuoyunun baskısından korkan faşist diktatörlük bazı işkencecileri için mahkeme davaları açmasına rağmen, esasta işkencecileri taltif etmektedir. Kaldı ki bu davaların çoğunluğu da güdümlü mahkemelerce reddedilmektedir. Bugüne kadar 2712 işkencecinin davası reddedildi. Haklarında dava açılmasına rağmen, komiser Mehmet Yılmaz ile Kemal Kartal'ın bir üst göreve getirilerek ödüllendirildikleri günlük basına dahi yansımış bulunmaktadır.

İçişleri Bakanlığı bütçesi görüşülürken aynı teraneleri tekrarlayan işkenceci devletin resmi ağızları karşısında SHP'nin biraz daha aktif bir tutum alması ileri bir adımdır. Şebinkarahisar'da ilçe yöneticilerine yapılan işkence ile mızrağın uçu kendilerine de dokunduktan sonra feryadı bastıran SHP'liler, elektrik işkencesinde kullanılan EE-8 Sahra telefonunu göstererek "Türkiye'de işkence var, işte aleti" demeleri, geç de olsa bir gerçeği kavramaları anlamındadır.

Mevcut sömürgeci-faşist rejime

Devamı s. 11'de

«21.Yüzyıla Atom Silahlarından Arınmış Olarak Girmek Olanaklıdır»

Baştarafı s. 1'de

Onlar, başlangıçta tüm nükleer silahlanmalarını dondurmalı ve başka ülkelerin topraklarında nükleer silah bulundurmamalıdırlar.

ABD ve Sovyetler Birliği ilk aşamada kararlaştırdıklarını -nükleer silahlarını azaltma- sürdürecekler. Bu iki güç orta menzinli nükleer silahlarını daha da azaltıp taktiksel nükleer silahlarını donduracaklar.

Gorbaçov, ABD ve Sovyetler Birliği'nin ikinci aşamada aynı düzeydeki silahlarını %50'ye indirmeyi temamladıktan sonra iki tarafın radikal bir adım daha atmaları gerektiğini öneriyor. Buna göre de tüm nükleer güçler 1000 kilometre mesafedeki hedeflere kadar ulaşabilen taktiksel nükleer silahlarını yok ederler.

Gorbaçov'un planı hemen bu aşamada tüm endüstri devletlerinin de katıldığı çok yönlü bir antlaşmayla uzay saldırı silahlarının yasaklanmasını öngörüyor.

Üçüncü aşama: Gorbaçov, bunun en geç 1995 yılında başlamasını öngörüyor. Bu aşamada geriye kalan tüm nükleer silahlar yok edilecek. 1999 yılının sonunda dünya artık nükleer silahlardan arınmış olacak. Gorbaçov nükleer silahların bir kez daha üretilmemesi için dünya çapında bir antlaşmayı da barış programında öngörüyor. Karşılıklı kontrolun önemini vurgulayan M.Gorbaçov, gerek her ülkenin ulusal olanaklarıyla gerekse tarafların oluşturacakları uluslararası antlaşmalar çerçevesinde kontrolün yapılabileceğini, Sovyetler Birliği'nin buna hazır olduğunu ve gelecek başka önerileri de olumlu bir yöntemle değerlendireceklerini açıkladı.

SOVYETLER BİRLİĞİ'NİN BUNUN İÇİN PRATİK ADIMI

M.Gorbaçov, bu yolda pratik bir adım atmak için Sovyetler Birliği'nin daha önce dondurduğu nükleer denemelerini üç ay daha uzattığını belirtiyor. ABD de buna katılırsa bu maratoryum yürürlükte kalacaktır. Sovyetler Birliği nükleer denemelerin yasaklanması için ABD, Fransa ve İngiltere'yle birlikte veya Cenevre görüşmeleri çerçevesinde görüşmeye hazırdır.

Nükleer silahlara parelel olarak kimyasal silahların da yasaklanması için daha önce yaptığı önerileri vurgulayan Gorbaçov, bunun da kontrolunun yerinde ve zamanında yapılması için uluslararası bir komisyonun kurulmasının mümkün olduğunu açıkladı. Hatta, Gorbaçov kimyasal silahların bir kez daha üretilmemesi, onun için yapılan endüstrinin de tahrip edilmesini önerdi. Radikal ara çözümlerin gerçekleşmesi için bir uluslararası antlaşmayla başka ülkelere kimyasal silahların yerleştirilmesinin yasaklanmasını önerdi.

Sovyetler Birliği'nin nükleer silahların yok edilmesine parelel olarak konvensyonel silahların da yok edilmesine hazır olduğu vurgulandı. Orta Avrupa'daki Varşova ve NATO paktlarının asker sayısının dondurulmasına, Sovyet ve ABD askerlerinin kıtada adım adım azaltılmasına hazır olduklarına söyleyen M.Gorbaçov, bunun en efektif kontrolu için öneriler yaptı. Askeri manevralara katılan asker sayısının azatılmasının önemini vurguladı.

GORBAÇOV'UN BARIŞ PROGRAMI: Kürt Ulusunun Çıkarlarının İfadesidir

Gerçekten de bu öneriler yapıcıdır, insanlığın 2000 bin yılına atom ve kimyasal silahlardan arınmış olarak girebilmesinin gerçekçi yolunu gösteriyor. ABD, tüm atom silahlarının yok edilmesine ilişkin açıklamalarında ciddi olsaydı uzun yıllar eşi, emsali görülmemiş silahlanma giderlerini beraberinde getiren uzayın silahlandırılması yerine bizzat bu nükleer silahları yok etmek üzerine çalışması en doğru ve akıllı yol olurdu.

Sovyetler Birliği en yapıcı yolu öneriyor. Sovyetler Birliği Komünist Partisi Genel Sekreteri Mihail Gorbaçov'un deyimiyle savaş ve barış konusu herkesin, tüm ülkelerin ve halkların ortak davasıdır ve barış savaşımında hiç kimse lakayt kalmamalıdır.

PPKK, tüm gücüyle Sovyetler Birliği'nin bu barış önerilerini destekliyor, Sovyet barış politikasının somut örneği olan bu önerileri, ülkemizin ve halkımızın çıkarlarına uygun buluyor.

Askeri yığınağın en yoğun olduğu, silahların en çok yerleştirildiği bölgelerden biri de Kürdistan'dır.

Şüphesiz gerek sosyalist ülkelere gerekse bölgedeki anti-emperyalist güçlere karşı ülkemiz bir sıçrama tahtası olarak kullanılmak isteniyor. Özellikle ABD'nin ülkemizdeki üsleri ve kimyasal silahları verdiğimiz bağımsızlık ve özgürlük savaşımımıza karşı önemli bir rol üstleniyor. Türk sömürgeci güçlerinin halkımıza ve ülkemize karşı acımasızlığı ve vicdansızlığı gözler önünde.İktidarları yıkılmaya zorlandığında bu silahları bize karşı kullanacaklardır. Kürdistan direniş tarihi bunun belgeliyle doludur.

İşte bu ve tüm dünya halklarını tehdit eden diğer nedenlerden dolayı Gorbaçov'un sunduğu barış programı Kürt ulusunun çıkarlarının somut ifadesi durumundadır ve PPKK'nin savaşımı için bir güç kaynağıdır diyoruz. PPKK bu barış programının kitlelere mal olması için tüm gücüyle çalışacaktır. Çünkü çok iyi biliyoruz ki yumuşama döneminin ulusal kurtuluş hareketlerinin en çok güçlendiği, emperyalizme ve sömürgecilere ağır darbelerin indirildiği dönemdir. PPKK, diğer Kürt yurtsever, devrimci parti ve örgütlerini de Sovyetler Birliği'nin barış programını desteklemeye çağırıyor●

Pêşeng: Sayfa 2

Irak Kürdistanı Demokratik Halk Partisi'nin yayın organı Peşeng'ın Kasım 1985 tarihli 10. sayısında , Kürdistan Demokratik Cumhuriyeti'nin(Mahabad) 40. yıldönümü dolayısıyla devrimci-yurtsever Kürt aydınlarından Mustafa Kerim HÜSAMİ ile yapılan bir röportaj yayınlandı. Bizzat o dönemi yaşamış bir Kürt aydınıyla yapılan bu röportajı Kürtçe'den çevirerek olduğu gibi okuyucularımıza sunuyoruz:

HALKIMIZIN MÜCADELE TARİHİNDE ZENGİN BİR DENEYİM:

KÜRDİSTAN DEMOKRATİK CUMHURİYETİ

Soru: Kürdistan Demokratik Cumhuriyeti'nin nasıl kurulduğunu özellikle anılarınıza dayanarak bize kısaca anlatırmısınız?

Cevap : Kürdistan (Mahabad) Demokratik Cumhuriyeti'nin kuruluşu, bana göre, Kürt halkının çağdaş kurtuluş mücadelesi tarihinin başlangıcı olarak gösterilebilir. Çünkü Kürdistan tarihinde özellikle de son yüzyılda ilk kezdir ki Kürt halkı ülkesinin bir parçasında siyasi iktidarı ele geçirerek kaderini kendi eliyle tayin ediyor.

Kürdistan Demokratik Cumhuriyeti'nin Kürtlerin bölünmüş ülkesinin ufak bir parçası üzerinde kurulduğu doğrudur; fakat bu yıldız aydınlığını büyük bir oranda Kürdistan'ın diğer parçalarına da atarak Kürt halkını coşturarak, harekete geçirdi. Bu Kürtlerin de katılımı ve Mahabad Cumhuriyeti topraklarına gelmeleri Kürdistan Demokratik Cumhuriyeti'nin sadece Orta Kürdistanı (İran Kürdistanı'nın Kuzey Batı yöresi-BN)* Kürtlerinin olmadığı belki de Kürt ve Kürdistan'ın genç (yeni yetme) Cumhuriyeti ve siyasi iktidarı olduğu gerçeğini teslim eder.

Kürdistan Demokratik Cumhuriyeti, karanlık Rıza Şah rejiminin yıkıldığı ve İran'daki diktatörlüğün sisli dumanlı havasının dağıldığı, halkın subaylarına "Kızıl Gözlü Melekler" dediği Kızıl Ordu'nun Azerbaycan ve Kürdistan yörelerine geldiği ve özgürlük rüzgarının tüm İran'da estiği koşul ve olanaklar içinde kuruldu. Kürtler de fırsatı değerlendirerek harekete geçtiler ve ülkenin bir parçasında, zulüm ve barbarlık iktidarının etkinliğini silerek ülkelerine sahip çıktılar.

Kürdistan Demokratik Cumhuriyeti, Kürt halkının karanlık Rıza Şah rejimi altında, aşırı yoksulluk, olanaksızlık ve ezilmişlikten elaman ettiği bir dönemde kuruldu. Kürt ulusunun tüm gelenek ve görenekleri karanlığa gömülmüştü. Her türlü meşru hakları nedeniyledir ki ayaklanmış, kölelik zincirlerini kırmış ve kaderini eline almıştır.

Şunu da söylemek gerekir ki Kürt Diriliş Örgütü (Komeley Jıyandınewey Kurd- J.K) bu cumhuriyetin temel taşlarını döşemiş ve üç yıl boyunca ulusal duyguları, ömürleri boyunca Pehlewi rejimine uşaklık eden feodaller dışındaki tüm Kürtlerin yüreğine yerleşecek biçimde harekete geçirmişti. Sözkonusu feodaller de geçmiş eylem ve tutumlarını terk ederek mücadele saflarına geldiler. Sonunda da sınıf çıkarlarının özü ve karekteri gereği Kürdistan Demokratik Cumhuriyeti'ne sırt çevirerek O'nu arkadan hançerlediler.

Kürdistan Demokratik Cumhuriyeti'ni aniden ortaya çıkan suni bir olay olarak görmek doğru olmaz.

Daha 1943 yılında General Hoşmend Hewşar Mahabad'a geldiğinde halk tarafından domates, yumurta ve taş fırlatılarak karşılandı ve bir saat bile Mahabad'ta kalamadı.Artık yabancı hükümetlerin bir daha Kürdistan üzerinde yaptırımlar uygulayamaması ve Kürtlerin kendi kaderlerini ellerine alması gerektiği gibi devrimci düşünce ve duygular halk arasında oluşmuştu. Doğrusu, daha o zaman Kürt silahlı güçlerini oluşturma çabaları başlamıştı.Komele örgütünün pekçok yetenekli ve mücadeleci üyeleri Mukriyan yöresinin şehir ve tek tek köylerinin dirilik ve düzenini sağlamayı üstlenmişlerdi.

Onlar, giydikleri gözalıcı resmi elbiselerle halk arasında ayırdediliyorlardı.

Bu dönemde, Tahran hükümetinin bazı güvenlik örgütleri henüz Mahabad'da kalmıştı . 1943 Mayısı'nda, General Hoşmend Hewşar'ın kovulmasından bir gün sonra, şehir halkı , Mahabad'da yıllardır hüküm süren karanlık Tahran hükümetinin son kalıntılarına saldırarak, ortadan kaldırdı. Kürdistan kurtuluş yolunun ilk şehidi,Mahabad şehir merkezinin alınması sırasında canını feda etti.

12 Ağustos 1945'te İran Kürdistan Demokrat Partisi'nin kurulmasından sonra, artık Kürt siyasi iktidarının resmi bir nitelik kazanması, ayaklarını yere basması, yetkinliğini Kürt toplumunda merkezileştirmesi ve kendini açığa vurması gerekiyordu. Bu iş için iki önemli ve esaslı adım atıldı; birincisi "Eyreqîb" marşı, Kürt ulusal marşı olarak, ikincisi de Kürdistan bayrağı ve Cumhuriyet sembolü kabul edildi.

Kürdistan bayrağı kırmızı, beyaz, yeşil renkli ve beyazın ortasında bir dağ arkasında yükselen güneş; her iki yanında da buğday başağı, altta da divit kalem olan bir bayraktı.

*Mahabad Kürt Cumhuriyeti İran Kürdistanı'nın tümünde değil sadece sözkonusu edilen bölgesinde kurulmuştu. (P.N)

Şu noktayı da hatırlatmam gerekir ki, bugün "otonomi" sözcüğünü Kürdistan Cumhuriyeti'yle birlikte yazıp "Demokratik" sözcüğünü bir yana itenlerin,bir yandan 1946'daki Kürdistan Demokratik Cumhuriyeti'nin slogan, amaç ve programından hiç bir haberleri yok, diğer yandan da ezen ulus burjuvazisinin korkusundan, İran Kürdistanı'nın 1945-1946 yıllarındaki kurtuluş hareketinin gerçek nitelliğini göstermeye cesaret edemiyorlar. Kimi ilerici demokrat güçler de bazen, Farsların dediği gibi sadece "arzuhalnamede boş yer kalmasın diye"(*) 2 Rebendan (22 Ocak)' dan bahsediyor ve önder Qadı Muhammed'i anıyorlar. Onlar da, Kürt halkı, cumhuriyet ve kendi kaderini tayin hakkı bilincine ermesin diye bir kez yerine on kez "otonomi" sözcüğünü tekrarlıyorlar. Hayır, Mahabad'daki Kürdistan Demokratik Cumhuriyeti, demokratik bir cumhuriyetti ve amacı da Kürt halkının kendi kaderini tayin hakkını ilan etmekti.

Bu, uzun uzadıya gereken yerde ele alınması gereken bir konudur.

24 Ekim 1945'te (Kürdistan-BN) Demokratik Parti'nin Konresi'nin yapılmasından sonra 17 Kasım'da -özellikle Kürdistan'ın dörtbir yanından Mahabad'a gelmiş olan halkın coşkusu ve yığınların duygulu bakışları arasında törenle İran hükümetinin sembolü olan arslan ve güneşli bayrak Mahabad Adliye Binası'nın üzerinden indirilerek üç renkli Kürdistan bayrağı, kırmızı üste gelecek biçimde onun yerine göndere çekildi. O günkü töreni,halkın mutluluk ve coşkusunu dile getirebilmek için bir kitap yazmak gerekir.

Sadece şunu belirtmek yeter ki "otonomi"bir ülkenin sembolünü ve bayrağını değiştiremez, kendi özel sembol ve bayrağı, ulusal marşı olamaz.Önder Qadı Muhammed'in idama mahkum edilmesinin suç gerekçelerinden biri de İran bayrağının değiştirilmesiydi.

17 Kasım'da Orta Kürdistan'ın dört bir yanında şehir ve köylerde bayram, düğün ve dernek vardı. Şair ve ozanlar Kürdistan bayrağı üzerine şiir ve şarkılar söylüyorlardı. Mahabad Cumhuriyeti'nin şairi Hejar,bayrağın göndere çekilmesi dolayısıyla bir şiir yazmıştı ki aşağıdaki mısraları aklımda kaldı:

Bayrağımın gönderi diken gibi düşman gözüne batsın.
Sevinmeyen kim varsa, Tanrım dilerim hançerlensin.
Kurtuluşumuzun yolu yönelmektir Sovyetler Birliği'ne
Moskova'nın külü toprağı gözlerimize sürme.

Bunun hemen ardından Bokan, Nexade, Şino ve Hane'de kutsal Kürdistan bayrağı dalgalandırıldı. ve (Kürdistan-BN) Demokratik Parti'nin şube binalarına asıldı.

O kar yağışında Kürdistan'ın her tarafından halk Mahabad'a akın ediyordu. Şair'in dediği gibi Mahabad,Kürtlerin kıblesine dönüşmüştü. Rebendan törenleri, Kürdistan Demokratik Cumhuriyeti devletinin kurulması, hükümetin tayin edilmesi ve Kürdistan Demokratik Cumhuriyeti'nin attığı adımlar, pek çok yerde ve yazıda ele alındığı için benim burada yinelememe gerek yok.

Soru 2: Acaba, Cumhuriyet'in ölümsüz önderinin kişiliğiyle ilgili aklınızda kalmış özel hiç bir anınız var mı -kültür ve uygarlık alanındaki yetişmişliği- yazıları ya da bildiğiniz başka yanları?

Cevap 2: Önder Qadı Muhammed yüksek değeri olan bir kişilikti. Kürdistan'ın toplumsal ve siyasal yaşamı konusunda önderden daha bilgili, daha yetenekli ve daha ileri kimse yoktu. Önder büyük, nüfuz ve prestij sahibi bir kişilikti. Rıza Şah rejiminin yıkıldığı ilk dönemlerde şehrin savunması, şehir halkının silahlandırılması ve kimi Kürt aşiretlerinin talan ve soygununa karşı korunması çabalarında büyük bir rolü vardır.

Önder hiçbir şeyden korkmayan cesur bir insandı. Hatırlıyorum, birgün Miyanduwaw'da Kürtlerle Acemlerin karşı karşıya geldikleri ve kanlı bir kavganın çıkma ihtimalinin büyük olduğu haberi geldi. Önder tek başına parti merkezinden çıkarak, bir şöförle birlikte otomobile atladı ve Miyanduwaw'a yöneldi. Hacı Babe Şeyh'e Önder'in tek başına Miyanduwaw'a gittiği haberi iletildi. O da, korkuya yer olmadığını belirterek "hazretler (kastı Ruslardı) oradadır, silah sıkılmasına müsaade etmezler" dedi. Önder Miyanduwaw'a vararak her iki tarafın askerlerini dağıtmıştı.

Mameşli Kareni Ağa öldüğünde , Önder başsağlığı için Mameşliler'in Nexade'deki konak yerlerine gidiyordu; öğle yemeği için oraya yöneldi. Sıcak bir ilgiyle karşılandı. Cumhurbaşkanıydı, Cumhuriyet'e karşı ve Tahran hükümeti yanlısı bir aşiret reisinin başsağlığına gidiyordu. Fakat yanında sadece Dılşad Resul ile başka bir subay vardı. Nexade'deki parti komitesinde bazı inzibat ve peşmergeleri beraberinde götürmesi önerisi kendisine gittiğinde verdiği cevapta "ben savaşa değil, başsağlığına gidiyorum! " demişti.

Bir gerçek var ki bugüne kadar Önder'in hiçbir yazılı eseri yayınlanmadı. Fakat benim bildiğim, haddinden fazla büyük ve zengin bir kütüphanesi vardı. İçinde ne vardı, başına ne geldi, onu da gelecek günler ortaya çıkaracak.

Soru 3: Günümüz Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinin, Kürdistan Demokratik Cumhuriyeti'nin deneyim ve tarihinden alabileceği ne gibi dersler var?

Cevap 3: Kürdistan Demokratik Cumhuriyeti, Kürt ulusal kurtuluş hareketi için zengin ve değerli deneyimler bırakmıştır.

* Bana göre Kürdistan coğrafyası ve toplumsal yapısı, Kürdistan kurtuluş güçlerinin ellerinden geldiği oranda komşu ülkelerin özgürlükçü güçlerine yakınlaşmaları, dostlukları pekiştirmeleri gerektiği gerçeğini teslim eder.

* Kürdistan kurtuluşçu güçlerinin hiçbir biçimde Kürdistan'ı işgal eden şoven gerici güçlerin uzatacakları lokmayı yutmamaları gerekir.

* Kürdistan'ın yurtsever ve demokratik parti ve

*Dostlar alışverişte görsün.

Pêşeng: Sayfa 4

güçlerinin Kürdistan'ın emekçilerine, yoksullarına ve ezilen sınıf ve tabakalarına dayanmaları, güvenmeleri, Kürt feodal, gerici ve burjuva güçlerine güvenmemeleri gerekir. Onlara sadece kendilerinden yararlanılabilecek kadar yüz vermelidirler.

* Bugünkü Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinin birleşmesi, ustaca ve bilinçli bir biçimde tüm Kürdistan çerçevesinde ilerici bir politika temelinde ulusal bir temel yaratılması ve Kürt sorununun uluslararası örgüt ve platformlar düzeyine çıkarılması gerekir.

* Kürt ulusal kurtuluş hareketi her şeyden önce Kürt halkının engin gücüne dayanmalı ve ulusal duyguları her Kürt bireyinde güçlendirmek için çaba göstermelidir.

Soru 4 : Cumhuriyet'in yıkılışının gerçek nedeni neydi, hangi iç ve dış güçler bunda sorumludur?

Cevap 4 : Öyle sanıyorum ki Kürdistan Demokratik Cumhuriyeti'nin tek bir yıkılış nedeninden bahsedilemez. Sorunun böylesi bir biçimde gelmesi karşısında, cevap vermek zorlaşır.

Çünkü genç Kürdistan Cumhuriyeti'nin yıkılmasını etkileyen pekçok neden sayılabilir. Bunlar her biri kendine göre az ya da çok genel koşullar üzerinde etkide bulunarak öylesine koşullar yarattılar ki, artık Kürdistan Cumhuriyeti kendini ayakta tutamaz hale geldi.

Kürdistan Demokratik Cumhuriyeti'nin yıkılışını etkileyen nedenleri aydınlatma, uzun bir sorundur ve ciddi bir araştırmayı gerektirir.

* Herşeyden önce Kürt toplumunun o dönemdeki geri ekonomik, kültürel ve toplumsal koşul ve olanaklarını Mahabad'ın yıkılışının önemli nedenlerinden biri saymamız gerekir.

* Kürt feodal, ağa ve hainlerinin kendilerini parti ve hükümetin yönetim kurumlarına sokmaları; kır emekçilerinin , yoksul köylülerin köklü bir toplumsal değişimi içinde görecekleri düzeyde feodallerin baskı ve zorbalıklarını azaltacak adımların atılmaması... Kürt emekçileri,Rıza Şah'ın jandarmalarının elinden kurtulmuşlar; ama hala Kürt feodalleri ve mülk sahiplerinin boyunduruğu ve baskısı altındaydılar.

* Hareketin, Orta Kürdistan çapında sınırlandırılması ve Aşağı Kürdistan'ın Sakız, Bane, Kermanşah, Hewraman, Meriwan, Teleko ile ayrıca Lolan gibi yerlerinin dışta kalması da Kürdistan Cumhuriyeti'nin zayıflığının diğer bir nedeniydi.

* Cumhuriyet'in ömrünün kısalığı. Bu nedenle, bilinçli yetişkin ve inançlı kadro ve yöneticilerin yetiştirilmesine olanak bulunamadı. Ayrıca Mukriyan Kürdistanı'ndaki hareketin Kürt ulusunun, diğer tüm hareketleri gibi devrimci bir ideolojisi yoktu.

* Savunma siyaseti ve düşmanın çok zayıf olduğu Bane, Sakız ve Serdeşt'te düşmanın sıkıştırılabilmesinin ve Cumhuriyet'in egemenliğini buralarda da pekiştirilebilmenin olanaklı olduğu bir dönemde düşmanı vurmaktan el çekme.

* Kararlılığın olmaması, iç düşmanlara karşı tutumda liberalizm, casus ve hainlere karşı tutumda gevşeklik, onların hak ettikleri cezaya çarptırılmamaları.

Bunlarla birlikte başka pek çok ufak şeyler mücadelinin kırılmasının ve Kürdistan Demokratik Cumhuriyeti'nin yıkılmasının iç nedenleriydi. Dış koşulların da etkisiz olduğu söylenemez. Kızıl Ordu'nun İran'dan geri çekilmesi, onun hemen ardından İngiliz ve Amerikalılar tarafından desteklenen İran Ordusu'nun saldırıya geçmesi dış sebepler olarak gösterilebilir.

Burjuva tarihçiler ve çoğu kez Kürt milliyetçileri güya Kürdistan Cumhuriyeti'ni yanlız bırakarak ona sırt çevirmiş diye Sovyetler Birliği'ni suçluyorlar.

Öyle sanıyorum ki onlara göre, Sovyetler Birliği yapılan tüm uluslararası anlaşmalara ve kararlara rağmen İran'da kalmalı ve Sovyet askerleri Kürt Cumhuriyeti'nin savunulması için savaşmalıydı. Hem de Barzaniler dışındaki tüm Kürdistan Savunma Kuvvetlerinin silahlarını bıraktıkları, Mahabad Cumhuriyeti yöneticilerinin savaşmama kararı aldıkları bir dönemde.

Kanımca böylesi bir tutum , bilimsel alanda doğru olmadığı gibi, başka maksatlar için takınılıyor ki o da Sovyetler Birliği'ni Kürt emekçilerinin gözünde karalamaktır. Fakat bu, faydasız bir girişim ve başarısız bir çırpınıştır.

Soru 5 : Samimi bir yurtsever ve mücadeleci olarak 25 milyon nüfusuyla ezilen Kürt'ün hakları için Kürdistan özgürlük hareketinin bugünkü görevlerini nasıl görüyorsunuz; Kürt halkının sadece azınlık bir kesiminin mücadeleye katılmasının; bu nedenle günümüze kadar süren uzun mücadeleye rağmen başarıya ulaşılamamasının nedeni sizce nedir?

Cevap 5 : Bana göre Kürt kurtuluş hareketi yenilgi ve perişanlıklarla karşı karşıyadır. Böylesi bir deyimin kullanılması pek çok kimsenin hoşuna gitmeyebilir. Fakat ne yazık ki gerçektir.

70 bin nüfuslu halk ve ulusların bile bağımsızlıklarını kazandıkları günümüz dünyasında 25 milyon nüfusuyla ulusumuz haklarından yoksun, ezilmiş ve boyunduruk altında tutulmakla kalmıyor, adından bile sözedilmiyor.

Kürt yöneticileri, zaman zaman gazete ve yayınlarda gezilerinin ve konuşmalarının yeraldığını düşünerek gönüllerini hoş edebilirler. Fakat ne yazık ki bunlar Kürt halkının azmış olan yaralarını sarmaya yetmiyor.

Ben Kürt sorununun yenilgi ve perişanlıklarla yüzyüze gelişinin nedenlerini Kürtlerin parçalanmışlıklarında, Kürt parti ve örgütlerinin çokluğunda görüyorum. Kendi içlerindeki sorun ve ayrılıklarla uğraşmaktan uluslarının temel meselelerine eğilemiyorlar .

Henüz Kürt halkının ilerleme ve olgunluk kervanından ne kadar geri kaldığı ve parçalanmış Kürdistan'ın şoven yönetimlerin savaşları yüzünden nasıl tahrip olduğunun sorumluluğunu duyacak düzeye gelmiş değiliz.

Kendilerini Kürt ulusunun yöneticisi "öncüsü" gören tüm partiler daha Kürt sorununu , 25 milyon nüfusluk bir ulusun kendi kaderini tayin hakkı sorunu olarak kendi programlarına almaya

Devamı s. 11'de

Pêşeng : Sayfa 5

Faşist Diktatörlük Apoculuğun Cinayetlerini Kullanıyor

Faşist diktatörlük, Apocu şeflerin Avrupa'da gerçekleştirdikleri saldırı ve cinayetleri alabildiğine kullanıyor. Bu cinayet ve saldırılardan, pişmanlık yasasını uygulamada önemli oranda etkileyici bir malzeme olarak yararlanıyor.

Cezaevlerindeki baskılarda ve soruşturmalardaki işkencelerde, devrimci-demokrat kişilerin moral lerini bozmak, yoldaşlarına karşı güvenlerini kaybettirmek için "Stockholm ve Kopenhag'da olduğu gibi arkadaşların tarafından öldürülmek istemiyorsan devlete teslim ol" gibi sözler kullanılıyor.

Diktatörlüğün güvenlik birimlerince hazırlanan ve Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı adına dağıtılan bir bildiride de aynı temalar işlendi. Muhtarlar aracılığıyla, özellikle sınır bölgelerindeki köylerde ve bazı kavşaklarda asılan bu duyurunun bir bölümünde, arananlara "yaptıklarından pişmanlık duysan da duymasan da önünde üç yol var. Bunlardan biri İsveç ve Danimarka'da PKK'nin kurucu üyelerinin arkadaşlarınca öldürülmesi olayında olduğu gibi senin de dost bildiklerince öldürüleceğini ..." deniliyor.

Bilindiği gibi, Enver Ata'nın İsveç'te Apocu bir katil tarafından öldürülmesinden sonra, bu tür saldırı ve cinayetlerin faşist diktatörlüğün karanlık planlarına hizmet ettiği gerçeği üzerinde demokratik kamuoyu birleşmişti. Son cinayetler ve Evren-Özal çetesinin bu cinayetleri kullanmaya yönelik çabaları bir kez daha açıkça gösteriyor ki, Apoculuğun saldırı ve cinayetleri faşist düşmana yarıyor. Çünkü işin içinde diktatörlük ve yandaşlarının çıkarlarına hizmet eden karanlık planların uygulanması var.

Apocu yöneticilerin, faşist diktatörlüğün demagojilerine taş çıkartan son demagojileri ve devrimci yurtsever güçlere karşı taraftarlarına verdikleri saldırı ve cinayet emirleri de, onların bu karanlık planları uygulamada ne denli istekli olduklarının kanıtıdır. Ama, Türkiye ve Kürdistanlı devrimci-demokratik güçler, dün olduğu gibi bugün de bu oyun ve saldırıları boşa çıkaracaklardır●

50 Bini Vermeyince...

Faşist Türk hükümeti ve onun askeri ve polis kuvvetleri tarafından halkımıza uygulanan baskı, zulüm ve zorbalıklar gün gittikçe artmaktadır. Halkımız iş yerlerinde, evlerde ve kahvelerde her an için tutuklanmak ve işkence edilmek ile karşı karşıya gelebileceği endişesi içinde yaşamını sürdürmektedir.

Bu mektubumda Mardin'in Midyat ilçesinde bir olayın içyüzünü ortaya koymaya çalışacağım;

Yurtsever bir köylü pasaport çıkarmak için Mardin'e gidiyor. Pasaport işlemlerinde çalışan polisler bu yurtsever köylüyü akşamın geç vakitlerine kadar orada bekletiyorlar ve yurtsever köylüye ; "her pasaport çıkaran kişinin,bize 50bin TL.vermesi gerekiyor ve bu mecburidir, bu parayı ödemezsen pasaport alamazsın" diyorlar. Yurtsever köylü de parası olmadığını belirterek, pasaport almanın hakkı olduğunu söylüyor. Bunun üzerine kızan polisler yurtsever köylüyü gözaltına alıyor.

Onbeş günden fazla işkence edilen yurtsever köylüyü Diyarbakır'a yollamak üzere hazırlanan dosyada; 1979 yılında ağa ve onun uşakları tarafından öldürülen bir yurtseveri öldürdüğü ve katili olarak yakalandığı yazılıyor.

Ama yapılan araştırmada yurtsever köylünün 1979 yılında askerde olduğu saptanıyor. Bu durumda neye uğradıklarını şaşıran faşist polisler yurtsever köylüyü hemen serbest bırakıyorlar.

Halkımızın bütün diğer yargılarını ayaklar altına alan ve insan kanına doymayan faşist cunta ve uşaklarının baskı ve zulmüne karşı savaşımı daha da yükseltelim.

6.12.1985
A.A

HALKLARARASI DAYANIŞMAYI YÜKSELTELİM

Baştarafı s. 12'de

e gidilerek İsveç hükümeti ve özel sektörüyle yapılan temaslar, yeni tutumun takınmasına zemin oluşturmada önemli etkenler oldular.

Bu olay defalarca belirttiğimiz bir gerçeği bir kez daha ortaya koydu. Sermayedarlar ve onların sözcülerinin tercihi son tahlilde her zaman için sınıf kardeşlerinden yanadır; halka karşıdır.

Ama hiç şüphe yok ki İsveç kapitalistlerinin bu tutumu İsveç işçi sınıfı ve emekçi halkının sınıfsal tutumu olarak değerlendirilemez.

Bir gerçek daha var ki, sözkonusu 5 emperyalist ülke halkı bu ve benzeri ilişkilerden yarar değil zarar görüyor ve bu durum halklarımızla bu ülke halkları arasındaki dayanışmayı daha yüksek bir düzeye yükseltmemizi gerektiriyor. Çünkü kamuoyunun baskısı yoğunlaştırılmadan, bu ülkelerdeki burjuva iktidarlarını Türkiye'ye karşı bazı kararlar almaya yöneltmek olanaksızdır.

öyleyse güncel bir gödev de emperyalist iktidarları kamuoyunda teşhir etmek, faşist diktatörlükle olan ilişkilerini ayrıntılı bir şekilde ortaya koymak, gerçek yüzlerini açığa çıkarmak ve halklararası dayanışmayı yükseltmektir●

Pêşeng: Sayfa 6

Saldırı ve Provakasyonlara Gösterilen Tepkiler Sürüyor

Apocuların İsveç ve Danimarka'daki saldırı ve provakasyonlarına yönelik tepkiler sürerken,bu arada yeni bazı saldırı ve provakasyonlar da meydana geldi. 23 Aralık 1985 günü Fransa'nın başkenti Paris'te, Türkiye ve Kürdistanlı demokratik örgütlerden FTİB, KKDK, KOMKAR, Paris Devrimci İşçi, Mayıs, Birlik Yolu, Denge Komal, Fransa Kurtuluş Taraftarları, Gerçek ve Sosyalist İşçi Paris Taraftarları'nın son saldırı ve provakasyonlara yönelik hazırladıkları ortak bildirinin dağıtımı sırasında, Apocuların yarattıkları provakasyon sonucu çıkan olayda bir kişi öldü, birkaç kişi yaralandı.Bu olaydan sonra Apocuların giriştikleri düşmanca saldırılar sonucu Paris'te bir Devrimci İşçi taraftarı ile İsviçre'de bir Kurtuluş'cu katledildi. Geçmişte olduğu gibi, bu saldırı ve provakasyonların da sömürgeci faşist düşmanın planlarına hizmet ettiği açıktır.

Öte yandan, Sol Birlik'in Apoculara ilişkin bildirisini(Peşeng'in Aralık 1985 tarihli sayısında yayınlandı) şimdiye kadar Filistin Komünist Partisi, İsveç Komünist İşçi Partisi, Irak Komünist Partisi, Lübnan Komünist Partisi ve Ürdün Komünist Partisi imzalayarak kendi dillerinde yayınladılar.

Orta Doğu'da aralarında partimizin de bulunduğu Kürdistanlı 6 parti ve örgüt de Apocuların saldırı ve provakasyonlarını kınayan bir açıklama yaptılar. "KAMUOYUNA AÇIKLAMA" başlığıyla yayınlanan bu ortak açıklamanın tam metnini aşağıda okuyucularımıza sunuyoruz

KAMUOYUNA AÇIKLAMA

Devrimciler, yurtseverler, tüm emekçiler!

Geçtiğimiz ay İsveç'in başkenti Stockholm'de PPKK (Kürdistan Öncü İşçi Partisi)nin 10. kuruluş yıldönümü kutlama gecesinde Apocular (PKK) yeni bir cinayet daha işlediler. Bu olayda Apocular, daha önce kendilerinden ayrılan ve yaptıkları karanlık işlerin bir kısmının ortaya çıkmasına yardımcı olan, eski MK üyeleri Çetin GÖNGÜR (Semir) adlı yurtseveri katlettiler.

Bu olaydan iki gün sonra yine Danimarka'nın başkenti Kopenhang'da Mustafa TANGÜNER adlı PPKK üyesi iki kişi tarafından bir komplo sonucu evinde vurularak öldürüldü.

Apocuların bugüne kadar yaptıkları değerlendirildiğinde bu olayın da onlar tarafından yapıldığı bir gerçek olarak ortaya çıkıyor. Apocular öteden beri devrimci-yurtsever örgüt ve kişilere karşı çeşitli komplolar tezgahlamaktadırlar. Apocu şefler tarafından ölüm listeleri hazırlanmış, bunlardan bazıları katledilmiş, bazılarını da katletmek için fırsat kollamaktadırlar. Bunlar kendileri gibi düşünmeyen ve onları eleştiren devrimci-yurtsever örgüt ve kişileri hain ilan ettiler.

Irak'ta Irak Komünist Partisi ve KUK-SE'nin peşmergelerini katlettiler. Geçen yıl İsveç ve Almanya'da daha önce kendilerinden ayrılan Enver ATA ve Zülfi GÖK'ü katlettiler. Şimdi de Semir ve Mustafa TANGÜNER. Bunlar, Apocuların devrimcilere, yurtseverlere karşı yöneltmiş oldukları ne ilk ne de son saldırılardır.

Apocular; İran, Irak ve Türkiye Kürdistanı'nda yaptıkları provakasyonları şimdi de Avrupa'ya kaydırmış bulunmaktadırlar. Avrupa'da çeşitli parti ve örgütlerin üye ve sempatizanlarına karşı saldırılarda bulundular. Kürdistan'da hiç bir örgüt kalmadı ki Apocuların saldırılarından nasibini almamış olsun.

Kendilerinden ayrılmak isteyen onlarca yurtsever insanın kanına giren eli kanlı Apocu şeflerin neye ve kimlere hizmet ettikleri apaçık ortadadır. Türkiye'deki sömürgeci faşist cuntanın yurtdışındaki devrimcilere karşı yeni planlar yaptığı bir dönemde Stockholm ve Kopenhang'daki olayların cereyan etmesi tesadüfi değildir.

Öte yandan bu olaylar, Avrupa'da Kürt hareketine karşı oluşmuş olan olumlu havayı bozan ve Avrupa'daki ırkçı ve yabancı düşmanı hareketlerin daha da gelişmesine hizmet eden olaylardır.

Kürdistan'ın yurtsever ve emekçi kitleleri!

Apocuların ülke içinde ve ülke dışında yaptıkları olaylar; Kürt halkının çıkarlarına hizmet etmeyen, tam tersine; Kürt halkının yıllardan beri vermekte olduğu haklı mücadelesini engelleyici bir rol oynamaktadır.

Apocuların bu karanlık yüzlerini deşifre etmek, onların halkımıza verdiği ve verecekleri zararları engellemek hepimizin yurtseverlik görevidir.

Biz aşağıdaki örgütler, bu saldırı ve provakasyonları kınıyor ve mahkum ediyoruz. Bundan sonra da bu saldırı ve provakasyonlara karşı birlikte duracağız.

Bizler, devrimci-yurtsever örgütlerin, örgüt içi ve örgütler arası sorunların şiddet temelinde çözümlenmesini mahkum ve reddediyoruz.

Kürt halkına ve mücadelesine karşı yapılan provakasyonları boşa çıkaralım.

Yaşasın Kürdistan devrimci-yurtsever güçlerinin birliği!

Ala Rızgari

Irak Kürdistanı Demokratik Halk Partisi

Kürdistan Öncü İşçi Partisi

KUK-Sosyalist Eğilim

Türkiye Kürdistanı Sosyalist Partisi

Suriye Kürtleri İlerici Demokrat Partisi

BU KİTABI OKUDUNUZ MU?

KÜRDİSTAN TARİHİNDEN SAYFALAR

Bu sayımızda, son aylarda yurt dışında peşpeşe yayınlanan bazı kitapların kısa tanıtımına yer vereceğiz. Bu kitaplar, Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinin özellikle içinde bulunduğumuz yüzyıl tarihinin kimi yanlarına ışık tutma bakımından değerli bilgileri içeriyor. Her Kürt okuyucunun ve Kürdistan halkının kurtuluş mücadelesinin dünü ve bugünüyle ilgilenenlerin kitaplıklarında bulunması gereken, içeriği zengin kaynak eserler niteliğinde...

"RONAHİ"

Temmuz 1985'te Jina Nû Yayınevi(*) tarafından yayınlanan Ronahi aslında bir derleme. 1942-1945 yılları arasında Şam'da yayınlanan aylık Ronahi dergisinin tüm sayılarının (28 sayı) toplu halde yeniden basımıdır. Yaklaşık 590 sayfa olan derleme resimli ve tümü Kürtçe'dir.Ronahi dergisi,yukarıda sözkonusu ettiğimiz dönemde tanınmış Kürt dilbilimcisi yazar ve gazeteci C.A. Bedirhan tarafından,yine aynı dönemde kendisi tarafından yayınlanmakta olan "Hawar"dergisinin ayrık eki olarak yayınlandı.II.Dünya Savaşı'nın kızgın ortamında yayınlandığı için ağırlıkta savaş haberlerine yer verdi ve anti-faşist cephede yerini alarak, düşünceleriyle,Alman ve İtalyan faşizmine,Japon militarizmine karşı savaştı,bağımsızlık özgürlük ve demokrasiden yana tutum aldı.Bu arada Kürt halkının kendi ulusal haklarına,özgürlüğüne kavuşmasını ve çağdaş uygarlık dünyasında diğer uluslarla eşit haklar çerçevesinde yerini alma özlemlerini dile getirdi.Diğer yandan Ronahi sayfalarını Kürt edebiyat ve folkloruna de açtı,çok değerli edebiyat ürünlerinin kaybolmaktan kurtarılmasına hizmet etti.Rohi hem siyasal içeriği hem de edebi değeriyle övülmeye layık bir dergiydi.Kürt halkının bir dönemdeki yaşamının belli bir parçasını yansıtan bir ayna,bugünkü nesiller açısından ise her bakımdan daha değerli bir hazine niteliğindedir.

KÜRTLERİN SİYASAL VE KÜLTÜREL YAŞAMI

Aynı yayınevince yayınlanan başka bir kitap da,19.yy. in sonu ile 20.yüzyılın başında Kürtler de siyasal, örgütsel ve kültürel yaşamı inceleyen tarihi bir araştırma. Kitap Kürtçe'dir.Yazarı Sovyetler Birliği Kürtlerinden değerli bilim adamı ve tarihçi Dr.Celîlê Celîl 'dir. Toplam 200 sayfa olan kitap,incelemesine 1898'de ilk Kürt gazetesi "Kürdistan"ın çıkışından başlayarak Birinci Dünya Savaşı'nın başlangıcına kadar geliyor. Bu dönemdeki siyasal,örgütsel ve kültürel yaşamı pekçok kaynağa başvurarak ortaya çıkarıyor.

Yayınevi ve yazarın ayrı ayrı önsözlerinden sonra kitabın ilk bölümü, Kürdistan gazetesinin yayınlanmasından önceki ulusal mücadeleye ve kültürel faaliyetlere kısaca değiniyor. Daha sonra ayrıntılı olarak Kürdistan gazetesinin yayınlandığı ortam ve yerler, gazetenin sahibi ve yazarları, içeriği ve etkinliği hakkında bilgi ve değerlendirmeleri içeriyor.

Ondan sonraki bölümde "Kürt Teavun ve Terakki Cemiyeti"nin kuruluşuna,faaliyetlerine,yayınladığı yayınlara yer veriliyor ve yazar bu konudaki yorumlarını ayrıntılı olarak veriyor.

Ardından gelen bölümde, 1912' de İstanbul'da kurulan Hêvi örgütünün kuruluş ve eylemleri, yayın organı Roji Kurd ve Hetavi Kurd hakkında bilgileri içeriyor. Başka bir bölümde adı Kürtler arasında pek duyulmayan Abdulrezak Bedirhan'ın siyasal ve örgütsel yaşamı ele alınarak İran Kürdistanı'nda kurduğu "Gihandın" örgütünün çalışmalarına yer veriliyor.

Son bölüm 1914 yılında, Bitlis'te bağımsız bir devlet kurma sloganıyla gerçekleşen ayaklanmayı aydınlatıyor.

Kitap gerçekten de ele aldığı dönemin karanlıkta kalan pekçok yanlarını aydınlatarak ve dişle tırnakla kazılarak ortaya çıkarılmaya çalışılan Kürdistan tarihine çok değerli malzemeler sunuyor. Görüşümüz o ki bu değerli kitap yalnız Kürtçe basımıyla kalmamalı;Türkçe'ye de çevrilerek daha geniş okuyucunun hizmetine sunulmalıdır. Kitabın Kürtçe adı "Jiyana Rewşenbiri û Siyasi Ya Kurdan (Di dawiya sedsala 19'a û destpêka sedsala 20'a de)"dır.

BÜYÜK ANAYURT SAVAŞINDA KÜRTLER 1941-1945

Geçtiğimiz yıl faşizmin yıkılışının 40.yıldönümüydü. Bu tarihi zaferin yıldönümü bütün dünyada bir yıl boyunca çeşitli biçimlerde kutlandı. 40 yıl öncesinde faşizmin dünyamızı sürüklediği karanlık ortam ve buna karşı halkların verdiği savaşım dile getirildi. Pekçok araştırmalar yapıldı. Aynı yönde anma çalışmaları ülkemizde de yapıldı. Jina Nû Yayınevi de faşizmin yıkılışının 40. yıldönümü dolayısıya gerçekleştirilen anma faaliyetlerinde kendisinin de bir payı olması amacıyla, Sovyetler Birliği Kürtleri'nin II.Dünya Savaşı boyunca Sovyet halkının destanlar yarattıkları "Anayurt Savaşı"nda ön saflarda ve cephe gerisinde içinde yeraldıkları mücadeleyi dile getiren bir araştırmayı yayınladı. Aralık 1985'te yayınlanan kitabın adı "Büyük Anayurt Savaşı'nda Kürtler (1941-1945)", Sovyetler Birliği Kürtlerinden H.M. Çetoev tarafından kaleme alınmış.Kitabı,J.Pêşengi Rusçadan Türkçeye çevirdi.Kitabın yazarı, önsözünde şöyle diyor: "Sayısal olarak çok olmasalar da Kürt savaşçıları faşist Alman Orduları'na karşı çatışmalarda,

Devamı s. 11'de

Kürdistan Demokratik Halk Partisi Yayın organı Pêşeng'in Kasım 1985 tarihli sayısında yayınlanan bir peşmergenin mektubunu okuyucularımıza sunuyoruz:

PEŞMERGELERİN YAŞAMINDAN

KONAĞIMIZ KURDİSTAN'IN DÖRT PARÇASIYDI

PEŞREW

"27.11.1983 günü uzun, yorucu ve zorlu bir yolculuğun başlangıcıydı. Karanlık bir gece yarısında, mayınlı, tellerle kaplanmış sınırı geçerek, yukarı Kürdistan'a ; Şeyh Said, Doktor Fuad ve İhsan Nuri'nin Kürdistanı'na ayak bastık. Şimdi NATO ve Amerikan askerlerinin üssü haline gelen, Kürt giysilerinin, kültür ve sanatının yasaklandığı Kürdistan'a. . . . Silopi Ovası'nı ; Benav, Jirki, Manxuran, Ale, Gewdan ve Gever Ovası'(Yüksekova) nı ancak 16 günde kattedebildik. Çoğu kez günde 15-16 saat yol alıyorduk. Zorlu bir mevsimdi. Dağlarda karaya rastlanmıyordu, bazı yerlerde örneğin Feraşin Dağı'nda ikibuçuk metre kar yağmıştı."

Son günlerini yaşayan bir sonbahardı. Kürdistan'ın bir melek gibi beyaz elbiseler kuşandığı bir dönemdi. Partimizin istemi üzerine, üstlendiğimiz görevleri yerine getirebilmek için yola koyulduk.

27.11.1983 günü uzun, yorucu ve zorlu bir yolculuğun başlangıcıydı. Karanlık bir gece yarısında, mayınlı, tellerle kaplanmış sınırı geçerek , yukarı Kürdistan'a ; Şeyh Said, Doktor Fuad ve İhsan Nuri'nin Kürdistanı'na ayak bastık. Şimdi NATO ve Amerikan askerlerinin üssü haline gelen, Kürt giysilerinin, kültür ve sanatının yasaklandığı Kürdistan'a . . . . Silopi Ovası'nı; Benav, Jirki, Manxuran, Ale, Gewdan ve Gever Ovası' (Yüksekova)nı ancak 16 günde katedebildik. Çoğu kez günde 15-16 saat yol alıyorduk. Zorlu bir mevsimdi, Dağlarda karaya rastlanmıyordu, bazı yerlerde, örneğin Feraşin Dağı'nda ikibuçuk metre kar yağmıştı.

Köylüler gidip gelebilmek için ayaklarına "Kele" bağlıyorlardı. "Kele"(hedik) tahta ya da ağaçtan yapılan bir çeşit bileziğe benzeyen bağı olan, ayakkabıdan iki kat geniş bir kar ayakkabısıdır. Köylerde, hayvan yeminin dağlardan köye taşınması için iki ağaç derdest gibi bağlanır, yem üzerine yüklenerek kar üzerinde iniş aşağı bırakılıp köye dek kaydırılır. Köylüler ilkel kölece bir yaşam kapadığı için yaklaşık beş ay kadar çaresiz evden dışarı çıkamıyorlar.

Halkın geçimi yüzde doksan hayvancılık, yaklaşık yüzde altı tarım üzerinedir. Tarımcılıkta da çoğu kez hayvan yemi kullanılmak üzere yonca ekimi yapılır. Az miktarda mısır, buğday ve arpa ekilirken çok az bir kesimi de bağcılık yapar. Bazı yerlerde de çok kısıtlı olarak domates, patlıcan ve sebze yetiştirilir.

Kürt kadın ve kızları, bir yandan kardeş ve babalarıyla omuz omuza çalışırlarken diğer yandan ev işleri ve çocukların yetiştirilmesiyle ilgilenir, hayvanların yemlenmesine, ev yapımına, ekin biçmeye ve diğer tüm işlerin yapımına katılırlar. Köylüler misafirlerine son derece saygı gösterir, onları canı gönülden ağırlarlar. Misafir ağırlama, günlük bir iş haline gelmiş. Özellikle eğer misafir peşmerge ise, çok büyük saygı gösterilir, her bakımdan ilgilenir onunla sohbete girerek devrim ve mücadele üzerine konuşurlar. Köylülerin çoğu silahlıdır, faşist Türk rejimi jandarmalarının kendilerine baskın düzenledikleri zamanlarda silahlı olanların bazıları yüksek dağlara çekilir, diğerleri de silahlarını saklarlar. Halk arasındaki akrabalık , tanıdıklık ve aşiret ilişkileri ortak iş yapma konusunda önemli bir rol oynar. Bu yörelerin ağalarının belli bir dereceye kadar etkinlikleri kalsürdürüyorlar. Kar tüm yolları mış; her ağanın kendi özel bir divanhanesi(odası) var. Halk konaklarda toplanır. O da kendi "hanedanlığı" hakkında çevredeki ağaların ve aşiretlerinin kötülüğü üzerinde konuşur ve çeşitli yoksul ve perişan aşiretler arasındaki çelişkileri alevlendirir. Rejimle işbirliği içinde olan pek çok ağa da var ki; bunlar Kürt aşiretlerini birbirine karşı kışkırtmak için her türlü çabayı gösterir, düşmanlık ve kavga ateşini alevlendirir, her seferinde çaresiz, zavallı Kürtlerin kendilerini kurban ettikleri bu düşmanlıklar üzerinde yaşamlarını sürdürürler. Buna karşın da rejim tarafından ödüllendirilir ve daha çok köye egemen olurlar.

"Türk rejiminin komandoları, köylere baskın düzenlediklerinde, köylüleri toplayarak küfür ve azarlamalarla onları çırılçıplak soyar, keyiflerine göre kimilerini beraberlerinde karakollara götürür,yük hayvanı gibi yakacak odunlarını, eşyalarını kendilerine taşıtırlar."

Yaya olarak geçtiğimiz yörelerde köylerin yüzde sekseninde okul, oto yolu yok. Köylerin çoğu yaya olarak 8-9 saat yollardan uzak mesafededir. Köylerin yüzde doksanbeşine elektrik ulaşmamış, hastahane hiç yok, her yıl çocukların (2-12 yaş arası) büyük bir oranı, kızamık hastalığı nedeniyle ölüyor. Aynı şekilde kadın-erkek,

Pêşeng: Sayfa 9

kız ve oğlanların bir kısmı yörede hastahane ve doktor bulunmaması nedeniyle apandisit gibi hafif hastalıklardan kurtulamayarak ölüyorlar.

Türk rejiminin komandoları köylere baskın düzenlediklerinde, köylüleri toplayarak küfür ve azarlamalarla onları çırılçıplak soyar, keyiflerine göre kimilerini beraberlerinde karakollara götürür, yük hayvanı gibi yakacak odunlarını, eşyalarını kendilerine taşıtırlar. Diğer bazılarını da tutuklayarak çoğu kez bir hiç yüzünden keyfi, mahkeme karşısına çıkarırlar, peşmergelere yardım ettikleri ya da Kürdistan partilerinden birinin taraftarı olduğu suçlamasıyla idama mahkum edilirler.

Bu yolculuğumuzda pek çok zorluk ve problemlerle karşılaştık. Fakat en çok zorluk çektiğimiz günler şunlardı:

29.11.1983 günü: Cudi dağından Benav yöresine doğru yola çıktık. Çok soğuk , karlı ve yağmurlu bir gündü. Şafaktan akşamın yedisine dek hep yol alarak özel konağımıza yetiştik. Kimse orada olmadığı için çaresiz dışarıda kaldık. Hava yağmurluydu, sert bir kuzey rüzgarı esiyordu. Ateş yakmadan, sabahın sekizine dek yağmur ve rüzgar önünde bekledik.

2.12.1983 günü: Jirki yöresinden Mamxuranlara doğru yola koyulduk. "Masi Ro " çayının önüne varana dek yaya olarak yolculuğumuz 9 saat sürdü. Orada kar kalınlığı yaklaşık ikibuçuk metreye ulaşmıştı. Çayı geçişte üstümüz başımız tamamıyla ıslandı. Hava soğuk, rüzgarlı ve karlıydı. 10 saat kadar yolu şaşırdık. yorgunluktan iki yoldaşımızda yürüyecek hal kalmadı, ayakta duracak takattan düştüler.

5.12.1983 günü: Ale yöresinden Feraşin dağlarına doğru yola çıktık. Rüzgarlı ve karlı havada 15 saat yol aldık. Tipi nedeniyle tekrar yolumuzu kaybettik, iki yoldaşımız tamamıyla yürümekten kesildiler. Hareket edebilecek az bir gücü kalmış olanlarımızı yüksek bir tepeye yollayarak orada köylerden birine doğru silahla bir kaç el ateş ettik. Çok şükür bir süre sonra köyden yedi adam imdadımıza gelerek bizi köye götürdüler.

9.12.1983 günü: Gewdan yöresinden Feraşin dağlarına doğru yöneldik. İki metreden fazla kar yağmıştı. 15 saat süren kar yağışı altındaki bir yolculuktan sonra bir köye vardık. Bir evde misafir olup bir saat kadar dinlendik; ardından köye allahaısmarladık dedik. Gever(Yüksekova) yöresinde, bir çaya vardık. Su çok yükselip, taşmıştı. İki yoldaşımız çaya düştüler, bütün vücutları ıslandı. Gece yarısında çok sert bir rüzgar başladı. Çoğu kez yerimizden kıpırdayamıyorduk. Aynı gece bir yoldaşımız tümüyle gücünü yitirdi. Birimiz silah ve çantasını, diğer ikimiz de onu omuzlayarak yola çıktık. Birbuçuk saat sonra bir köye vardık. Peşmerge olduğumuzu anlayınca, çok sıcak bir ilgi ve saygıyla bizi karşıladılar.

* * *

Yolculuğumuzun 17. gününde Gever kazasının güneyinden sınırı aşarak Irak Kürdistanı'na; Şıkak yöresine vardık. İsmail Han'ın (Simko'nun) köyünün batısına düşen bir köye gittik. Köyde, rastladığımız yaşı seksenbeşi aşan bir ihtiyar bize Simko'nun Rıza Şah ordusuna karşı giriştiği en büyük savaşa katılışını anlattı.

Rıza Şah'ın sekiz bin kişilik bir kuvvetinin Şıkak üzerine saldırıya geçtiğini , kendilerinin ise Simko'nun yanında üçyüzeli peşmerge olduklarını, 16 saat süren çatışmanın ardından yörenin 65 km. genişliğindeki bir alanını kurtarabildiklerini ve üçyüzkırk askeri alıp üçyüzaltmışını da öldürdüklerini ya da yaraladıklarını anlattı. Ayrıca çatışmalarda ellerine 540 parça silah düştüğünü, Şıkak yöresini Rıza Şah'ın saldırgan kuvvetlerine mezar ettiklerini, askerin silah ve cephanesinin çok olmasına rağmen halk ve Simko'nun güvenilir güçleriyle aslanlar gibi savaştıklarını belirtti. İsmail Ağa(Simko) nın saldırı ve savunma sırasında yiğit, yürekli ve yetenekli bir insan olduğunu, tüm peşmergelerin en önünde düşmana karşı durarak savaştığını söyledi. 150 Kürt kadının yaşları 9-12 arası olan 250 çocukla beraber o savaşta yeraldıklarını, peşmergelere yiyecek ve içecek taşıdıklarını hala hatırladığını belirtti. Dediğine göre savaşta kayıpları, çoğunluğu kadın, kız ve çocuk olan ve kanlarıyla Kürdistan toprağını sulayan 32 peşmergenin şehit edilmesiydi.

* * *

Şıkak yöresini geride bırakarak, Urmiye'nin batısına düşen Soma yöresine, oradanda da Mergever ve Şino yörelerine, Nexade'ye varıncaya dek gittik. Nexade'nin doğusundaki ovayı ancak 11 saatte geçerek Mahabad'a varabildik. Oradan da Serdeşt'e doğru gidip sonradan Kandil Dağı'na yöneldik. Türkiye Kürdistanı sınırı üzerindeki Ararat yöresinden Serdeşt Doletu'ya kadar olan mesafeyi katetmek her birinde yaya olarak 12 ile 14 saat yürüdüğümüz onbeş günümüzü aldı. Yaya olarak geçtiğimiz köylerde okullar açılmış ve ilk üç yılda Kürt diliyle eğitim yapılıyordu. İran Kürdistanı'nda, Kürt ulusunun kurtuluş hareketinin önde gelenlerinden, partimizin kurucusu ve Polit Büro üyesi olan Nuri Şaweyş yoldaşın acı ölüm haberini aldık. İran ve Irak Kürdistanı'nın çoğu köylerinde bu acı haberi duyanlar son derece hayıflandılar. Ayrıca Kürt kitlelerinin büyük çoğunluğu ve siyasi çevreler partimizin dayanağı mücadeleci yoldaş Sami Abdurrahman'ın 1975 yenilgisinden sonra Irak rejimine karşı geliştirilen devrimde önemli rolü olan çalışmalarından bahsediyorlardı.

Peşder yöresinden Irak Kürdistanı topraklarına girdik, Dali Sefre ile Zerun' a gittik. 15 saatte Süleymaniye'ye bağlı Gelalı köyüne vardık. Oradan Sergelu'ya, ardından da Pesan, Dukan, Çuwarqurna, Betwat ve Halifan'a gittik. Kimi yoldaşlarımız Süleymaniye yöresinde kaldılar, diğerleri de Hewler vilayetine bağlı Balisan yöresine gittiler. Ben oradan yalnız olarak Dihok yöresine giderek beş ay orada kaldım. Bana verilen tüm görevleri yerine getirdikten sonra üssümüze döndüm●

Pêşeng: Sayfa 10

KÜRDİSTAN TARİHİNDEN SAYFALAR

Baştarafı s. 8'de

Moskova, Leningrad, Stalingrad savunmalarında, Kafkasya ve Kırım'ın kurtuluşlarında, Ukrayna, Beyaz Rusya ve Baltık boyu gibi birçok cephede yeraldılar.

"Çok sayıda Kürt , Belgrad, Varşova, Budapeşte ve Viyana'nın kurtuluşunda, faşist Alman Orduları'nın Doğu Prusya'da yenilgiye uğratılmasında Oder için çarpışmaların hızlandırılması ve Berlin' de yürütülen kahramanca çarpışmalarda yeraldı.

"Kürt askerler, emperyalist Japonya'nın militarist ordusuna karşı savaşan askeri birliklerde bulundular. Onlar, Ukrayna, Çekoslovakya ve Fransa'da "Halkın İntikamcıları" saflarında çalıştılar.

"Bu araştırmada, ayrıca Sovyet halkının kahramanca mücadelesinin, Sovyet sınırları dışındaki Kürt halkının kurtuluş mücadelesi üzerinde bırakmış olduğu etkiler de yansıtılmaya çalışılmaktadır."

İlgi ve sempatiyle okunacak 88 sayfalık bir kitapçık.

KÜRDİSTAN DEMOKRATİK CUMHURİYETİ (MAHABAD)

Tanıtmaya çalışacağımız diğer bir kitap da aynı yayınevi tarafından Ocak 1986'da yayınlanan bir başka Kürtçe ürün. Yayınevi, kitabı Kürdistan Demokratik Cumhuriyeti'nin (Mahabad Cumhuriyeti) kuruluşunun 40. yıldönümü dolayısıyla yayınladığını giriştekı açıklamada belirtiyor. 113 sayfalık kitabın yazarı İran Kürdistanı' nın devrimci yurtsever aydınlarından Kerim Hüsami. Kerim Hüsami o dönemi yaşayan mücadelecilerden biri. Bazı belgelere ve anılarına dayanarak, İran Kürdistanı' nın bir parçasında 22 Ocak 1946 günü ilan edilen Kürdistan Demokratik Cumhuriyeti'nin hangi koşullarda ortaya çıktığını,ondan önceki mücadele ve hazırlık çalışmalarını, kuruluştan sonraki gelişmeleri, ardından ABD ve İngiliz destekli İran Ordusu'nun saldırmasıyla nasıl yıkıldığını ele alıyor.

●

KÜRDİSTAN DEMOKRATİK CUMHURİYETİ

Baştarafı s. 3'te

ve uluslararası alanda güncelleştirmeye güçleri yetmiyor. Her biri Kürt hareketinin geçmişinin acı deneylerinin yanlışlığını ortaya koyduğu slogan ve politikalara dayamışlar.

Siyasi ve coğrafi koşul ve olanakların, uluslararası durumun Kürt özgürlük hareketinin başarısı üzerinde etkisiz olmadığı da doğrudur. Fakat esas olarak sorun bazı Kürt önderlerinin yanlış ve bilgisiz politikalarıdır.

Açık bir stratejinin olmaması, Kürt halkının stratejik dost ve düşmanlarının tanınmaması günlük politikalara dalma ve stratejinin taktiklere feda edilmesi, Kürtlere düşman hükümetlere bağlanma, Kürt parti ve siyasi örgütlerinin iç sorunları, çelişkileri ve biribirini öldürmeleri- ki bu, bugünkü hareketin bazı yönetıcilerinin politikalarının ürünüdür- Kürt halkının bugünkü zorlu ve ağır koşullardaki mücadelesini zafer aşamasına ulaştıramaz ve hakları yenmiş bu ulusu kurtaramaz●

EE-8 SAHRA TELEFONU

Baştarafı s.1'de

ve onun sistematize bir hal almış işkence kurumuna karşı koymak insan olmanın bir gereğidir. Sıranın kendisine gelmesini beklemeksizin, insanlıktan nasibini almış her kişi ve kuruluşun bu tutumu alması zorunludur. Ülkelerimizi bu kanlı sömürgeci-faşist çeteden kurtarmak ve gelişimi önündeki engellerin üstesinden gelebilen demokratik bir yaşama kavuşmak günümüzün en ivedi politik görevdir. Bu görevin başarısında rol oynayan güçler ancak geleceğin siyasi gündemini tayin edebilir; geleceğin inşasında söz ve karar sahibi olabilir●

JİNA NÛ YAYINLARI

Çıkan Kitaplar:

* *1925 Kürt Ayaklanması(Şeyh Sait Hareketi) Prof.M.A. Hasretyan, Dr.K.M. Ahmad, M. Cıwan*
* *RONAHİ (1942-1945 yılları arasında aylık olarak Kürtçe yayınlanan derginin tüm sayıları birarada)*
* *Jiyana Rewşenbiri û Siyasi Ya Kurdan(Di dawiya sedsala 19-an û destpeka sedsala 20-an de)-Kurmanca Dr.Celîlê Celil*
* *Büyük Anayurt Savaşında Kürtler 1941-1945 H.M. Çetoev*
* *Komara Demokratik A Kurdıstan(Mahabad)-Kurmanca, Kerim Husami*

Yakında Çıkacak Kitaplar:

* *Roja Nû(1943-1946 yılları arasında haftalık olarak Kürtçe yayınlanan derginin tüm sayıları bir arada)*
* *Hêstır û Baran- Kurmanca hikayeler Bavê Nazê*
* *Le Bireweriyekanım(Anılarım) cilt-1,Soranca Kerim Husami*

İSTEME ADRESİ:
Jina Nû Förlaget
Post Box 240 12
750 24 UPPSALA
SWEDEN
Postgiro: 50 37 99-9

Halklararası Dayanışmayı Yükseltelim

Geçtiğimiz Aralık ayı başlarında, daha evvel Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komisyonu nezdinde, Türkiye aleyhinde İnsan haklarını çiğnediği gerekçesiyle dava açan 5 Avrupa ülkesi (Fransa, Hollanda, İsveç, Danimarka ve Norveç) şikayetlerini geri çektiler.

Bilindiği gibi Askeri Faşist Darbe sonrasında, uluslararası demokratik kamuoyunun baskısıyla Avrupa Konseyi'yle ilişkileri az da olsa bozulan Türkiye, özellikle insan hakları konusunda alınan bazı kararlarla defalarca eleştirilip kınanınca, faşist devlet yetkilileri ve onlara yardımcı olmayı adeta bir "yurtseverlik" görevi olarak gören bazı sözde demokratların Avrupa seyahatları yoğunlaştı. Türkiye'deki rejimin tüm diplomatik girişimlerine rağmen Avrupa'da, uzun süre memnuniyet verici bir temel oluşturulamadı; "serbest seçim", "demokrasiye dönüş", "sıkıyönetimin kaldırılması"... vb. gibi konulardaki propaganda yeterli etkiyi uyandıramadı.

Bu yöntemde başarısızlığa uğrayan faşist diktatörlüğün elebaşları , bu kez bu yöntemlerine diğer bazılarını da eklediler. Meselenin gizli diplomasi temelinde halledilmesi yoluna gidildi.Bu, hem Türkiye ve hem de Avrupalı tekelci güçler ve onların iktidarlarının hesabına geliyordu. Böylece kamuoyunun tepkisi azaltılmaya çalışılacak ve sermaye yararına bir çözüme varmak açık diplomasiden daha kolay olacaktı..

En nihayetinde, kapalı kapılar ardında dönen dolaplardan sonra anlaşma sağlandı. Türkiye'nin batılı emperyalist tekellere sağladığı ekonomik avantajlara karşılık, sözkonusu 5 devlet de şikayetlerine ilişkin açtıkları davadan vazgeçtiler. Örneğin; 6 Aralık'ta üzerinde anlaşmaya varılan göstermelik metne ve bu metnin "ek mutabakat" diye söz edilen belgesine imza atan ülkelerden sadece İsveç'i ele almak ve bu çerçevede bazı değerlendirmelere gitmek bile konuya yeterli açıklığı getirmeye yetiyor.

Şikayetin geri alınmasından önce İsveç Dış Ticaret Bakanlığı müşteşarı Carl Johan Åberg başkanlığında bir dış ticaret heyeti Türkiye'yi ziyaret etti. Heyet,İsveç halkını ve geri kalmış ülkeleri sömürmekte nam salan büyük tekel ve banka temsilcilerinden oluşturulmuştu. Aralarında Volvo, ASEA, Ericsson, Atlas Copcop, Fläkt, Skanska, Svensk Handelsbank gibi tanınmış kuruluş temsilcilerinin de bulunduğu 15 kişilik ticari heyet, Türkiye'yle girdiği pazarlık sonucunda birçok ticari avantaj elde etti.

Cumhuriyet gazetesinde belirtildiğine göre Volvo tekelinin başkan yardımcılarından Gunnar Husreryd , "Türkiye'de kurdukları servis istasyonunun dışında İzmir'de BMC ile işbirliği yaptıklarını ve yeni projeler konusunda görüşmeler yapacağını" basına açıkladı.

Skanska tekelinin Bölge Temsilcisi Claes B.Green, "Kutlutaş" ile İzmir yöresi oto ve çevre yollarının ortak yapımı konusunda işbirliğini görüştü; ENKA Holding ile Suudi Arabistan ve Ürdün'de teknik işbirliği konusunu ele aldı.

Fläkt tekelinin pazarlama müdürü Sten Hartman,ENKA Holding ile Türkiye'de ithal kömüre dayalı santraller kurulması konusunda işbirliği yapacaklarını, ayrıca değişik tipteki elektrik santralleri Türkiye'den araştırmalar yaptıklarını açıkladı.

Svensk Handelsbank'ı temsilen heyette yeralan Lars Th. Hellström, "Heyetimizdeki İsveç işadamları Türkiye ile daha iyi iş ilişkileri kurdukça, ihracat ve ithalatı geliştirdikçe İsveç bankalarına da Türkiye'de daha çok iş düşecek, kısa ve orta vadeli finans kapıları açılacaktır" dedi.

ASEA tekelinin bölge temsilcisi Lars Elvhage ile Müdürü Peter Albertsson ise, "Türkiye'de ilgi duydukları konular arasında İstanbul metrosu, raylı toplu taşımacılık, enerji tasarrufu sağlayan santraller , hava kirliliğini önleme sistemleri olduğunu" ve bu çerçevede "Makina Kimya Endüstrisi", "Koç Holding" ve "Devlet Demir Yolları" gibi kuruluşlarla bazı önemli projeleri görüştüklerini söylediler.

Sözkonusu İsveç heyeti , Hazine ve Devlet Planlama Teşkilatı ile temaslarda bulunduktan sonra enerji, ulaştırma ve sanayi bakanlığının müşteşarları ve Merkez Bankası Başkanı Yavuz Canevi ile görüşmeler yaptı. Bunu da Odalar Birliği, bazı özel sektör temsilcileri ve İstanbul Belediyesi Başkanı Bedrettin Dalan'la yapılan görüşmeler izledi.

Türkiye'de temaslarda bulunulduğu dönemde basın ve yayın organlarında bazı demeçler çıktı. Cumhuriyet gazetesinin yazdığına göre C.J.Åberg; "Türkiye'de insan hakları zedelendiğinde (sanki şimdi zedelenmiyormuş gibi—P.N) iki ülke arasındaki ilişkiler askıya alınmamış, ara verilmemiş, yalnızca ilişkiler çok düşük bir düzeyde tutularak, diyaloğun sürmesi ile yetinilmişti" dedi. Åberg, "Ancak, gerek demokrasiye dönüşte gösterilen olumlu gelişme, gerek Başbakan Turgut Özal'ın ekonomik alanda yaptıklarının sonucu, önemli bir pazar olarak ortaya çıkan Türkiye'yi araştırmaya geldik"lerini; Türkiye'de demokrasiye geçişin hızlanması oranında Türk-İsveç ticari ve siyasi ilişkileri"nin "de aynı alanda güçleneceği"ni söyledi.

Böylece kendi "demokrasi" ve "insan hakları" konusundaki görüşlerini ortaya koydu.

Sonuç olarak, Türkiye'de faşizmin kurumlaştığı bir dönemde İsveç sermayedarlarıyla Türkiye'deki rejim temsilcileri arasında gerçekleşen bu diyalog ve İsveç'

Devamı s. 6'da

Pêşeng: Sayfa 12